

Posudek oponenta diplomové práce

Název práce: Biblická a společenskovední východiska teologie daru.

Autor práce: Bc. Lucie Vavrušková

Obor studia: Teologie služby

Posudek vypracoval: Viktor Ber, Ph.D.

Datum: 17. 5. 2021

V posuzované diplomové práci autorka hodlá představit kritickou reflexi daru a navrhnout vlastní nástin teologie daru. V první kapitole definuje samotné slovo „dar“, resp. upozorňuje na jeho různé etymologické souvislosti převážně v evropských jazycích včetně češtiny. Následně představuje různé „antropologicko-sociologické, ekonomické [a] filosofické úvahy o daru“ (část 1.2). Podrobněji rozebírá klíčovou studii Marcela Mause, dále kriticky navazující studii Pierra Burdieu, pokračuje příspěvky Jacquese Derridy, Marcela Hénaffa, Jean-Luc Mariona, na závěr opět podrobněji představuje pojetí daru u Emmanuela Lévinase.

Úvodní shrnutí pohledů na dar je zdařilé. Autorka se nechává vést klíčovou publikací německé teoložky Veroniky Hoffmannové a Tkáčikovou studií k Lévinasově teologii daru – tyto publikace uvádí vedle Vokounovy monografie k Lutherovi jako hlavní inspiraci při psaní diplomové práce. Oponent práce by si přál ještě hojnější práci přímo s díly představovaných autorů, které autorka cituje spíše dle sekundárních autorit (zdá se, že přímo pracuje s Maussem a Lévinasem, částečně asi s Bourdieu, Hénaff a Marion nejsou ani uvedeni v seznamu literatury).

Druhá kapitola představuje „Biblická východiska“ teologie daru. Autorka zde nemá velké ambice, biblická lexika odkazující k dávání uvádí dle biblické konkordance založené na znění Bible kralické, autorka výrazy uvádí „pro dokreslení šíře a hloubky tématu daru a jeho praxe“ (s. 29), celá kapitola je také poměrně krátká. Tuto část je možno akceptovat skutečně spíše jako ilustrativní, zřejmě však bylo zbytečné tématu věnovat celou kapitolu. Velice vítám snahu autorky svůj teologický výklad založit na zkoumání biblické řeči. Snad by však bylo vhodnější se pokusit opřít o vhodný hebrejský a řecký slovník a klíčové výrazy přiblížit pomocí standardních definic. Slovník editovaný VanGemerem ke Starému zákonu (NIDOTTE) umožňuje vyhledávání dle sémantických domén (částečně i bez znalosti hebrejštiny), v řečtině se k podobnému zkoumání hodí řecko-anglický slovník, který vydali Louw a Nida.

Nejdelší třetí kapitola nabízí autorčin pokus o vlastní náčrt teologie daru. Své téma člení na oblast mezilidského dávání (část 3.1), přičemž zvláště vyjímá dary chudým (almužna), dále na lidské dary přinášené Bohu – oběti (3.2) a na Boží dary (3.3), konkrétně dar stvoření (3.3.1), dar smrti (3.3.2), dar smlouvy a zákona, zaslíbení a země (3.3.3), dar tváře (3.3.4), dar jména (3.3.5), dar srdce (3.3.6) a dar Ducha svatého (3.3.7).

Kapitola 3 představuje těžiště celé práce. Lze souhlasit s tím, že obsahově se jedná o „Pokus o formulaci teologického stanoviska v diskusi o daru...“. Odkaz na „humanitní vědy“ v názvu kapitoly je již méně jasný – autorka zde téměř výhradně pracuje s biblickými texty, biblickým slovníkem, odkazuje na vyslovené teologické autory (Ratzinger, Müller, Pospíšil, Rahner). Kontext humanitních věd (jsou-li myšleny šířeji nežli teologie) se zde ztrácí, autorka v této části ani neodkazuje ke kapitole první, svou teologii daru

nekonfrontuje s představenými antropologickými a filosofickými teoriemi. Kapitola je psaná čtivě, spíše „lehčím perem“. V této části práce se tvořivě prolínají důrazy biblické, systematicko-teologické a spirituální. Nejzajímavější jsou pasáže, kde se autorka nechá vést kvalitní literaturou (např. trojiční důrazy v kapitole o almužně). Místy však chybí byť jen odkazy na biblické texty (viz např. s. 40, kde chybí biblické texty vztahující se k různým typům oběti, izajášovský Hospodinův služebník je rovněž bez odkazu). Lepší práce s literaturou by pomohla eliminovat některé sporné výroky, jako např. „Na počátku tedy nebyl chaos, ale Boží čin“ v souvislosti s biblickou zprávou o stvoření v Gn 1 (srov. ale pustotu a prázdnotu země dle Gn 1,2 a různé navržené výklady Gn 1,1). Z pohledu biblisty by mě zajímalo, jak by autorka v části „Dar smrti“ (3.3.2) pracovala s jistou podvrátností některých biblických výpovědí, kdy například Jób odmítá dar života, kdy žalmisté polemizují s přínosem utrpení apod.

Závěr práce je až příliš strohý, teprve zde (být velice stručně) autorka naznačí souvislost první kapitoly a svého nástinu teologie daru.

Výběr zpracované literatury není zcela vyvážený. Vedle velice kvalitních titulů autorka místy spoléhá na díla již zastaralá (Bič, *Výklady ke Starému zákonu*, Novotného *Biblický slovník* a Škrabalův *Příruční slovník*). Za nevhodné považují spoléhání na jiné diplomové či rigorózní práce (Vašek, Vilímek) a dokonce i na práce bakalářské (Šefrnová 2009, Wichs).

Kromě Seznamu literatury práce obsahuje ještě přílohu uvádějící biblické výskyty pod heslem „dar“.

Překlepy nejsou nikterak časté („tchto“ místo „těchto“, s. 30; „kade“ místo „klade“, s. 46), dílčí formální chyby se objevují i ve formátování jmen autorů v závěrečné bibliografii. Za čísla hlavních kapitol autorka nesprávně píše tečku (u vnořených podkapitol je již číslo správně bez tečky).

Autorka zde bezesporu dostala požadavkům kladeným na diplomovou práci. Slabší je pouze druhá kapitola práce, která se však pro celkové vyznění práce nezdá být klíčová. Zásadní kapitoly první a zejména třetí jsou podány dobře. Práci by prospěl ještě pečlivější výběr literatury, závěr měl být důkladnější.

Práci navrhuji hodnotit známkou „velmi dobře“ (2).

Viktor Ber, Ph.D.